

N:o 146.

Af herr **C. A. Lindhagen m. fl.**, om ändring i vissa delar af förordningen om kommunalstyrelse på landet m. m.

I en föregående motion (n:o 145) har berörts det vid 1907 års riksdag antagna förslaget om författningsrevision, såvidt det påkallar ändring i grundlagarna. Den andra delen af förslaget afhandlar de erforderliga ändringarne i kommunallagarna.

Äfven i denna senare del står det antagna förslaget i högst väsentliga punkter uti strid mot den grundsats, på hvilken det uppgifver sig bygga. Sälunda är rösträtten här icke lika utan utöfvas efter fyratio-gradig skala. En dylik anordning, okänd och sannolikt otänkbar annorstädes, är oförenlig med den proportionella rättvisans princip. Den kan dessutom i tillämpningen visa sig alltför ohandterlig, såvida den ej rent af leder till fullständig oreda.

Vidare äro äfven på det kommunala området högst betydande befolkningslager alldeles uteslutna från inflytande. Detta förhållande fäster uppmärksamheten på nödvändigheten, att snarast möjligt åstadkomma en reform af den kommunala rösträtten, byggd på grundvalen af allmän och lika rösträtt för såväl män som kvinnor. Särskildt gäller detta med ett proportionellt valsistem.

Under afvaktan härpå vore det ju önskligt, om bristen i sistnämnda afseende kunde redan nu i vissa delar afhjälpas. Vid förra riksdagen framkom ej något förslag därom. Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt har emellertid vid sitt senaste årsmöte framhållit önskvärdheten af, att de ifrågasatta nya kommunala rösträttsbestämmelserna kom-

pletterades med en föreskrift, som gaf äfven ett afsevärdt antal gifta kvinnor någon talan inom kommunen. De gifta kvinnorna äro nämligen med få undantag uteslutna från kommunal rösträtt. Det stora flertalet af dem föra en särdeles osjälfständig och släpande tillvaro och hafva därför stora åsidosatta intressen att bevaka. Ett tillmötesgående af förenämnda kraf är af förhållandena verkligen påkalladt.

Så länge den kommunala rösträtten icke är allmän utan i princip bunden vid kommunal skatteplikt, kan dock rimligtvis icke ifrågakomma, att rösträtt tillerkännes hustru, som ej själf skattar till kommunen annat än då hennes man är påförd skatt, som berättigar honom till kommunalt inflytande. Huru det bör ställas, när mannen förlorar sin rösträtt i följd af underlåtenhet att betala utskylder, är en annan sak. Då gift kvinna skulle erhålla en röst i sin egenskap af individ och detta är afsedt att vara ett steg mot den allmänna rösträtten, synes hon ej böra förverka den för mannens berörda underlåtenhet. Därmed undvikas ock den onekliga orättvisan, att i fattiga hem makarne i följd af oförmåga att betala utskylder ofta skulle båda gå miste om rösträtt till skillnad från hvad händelsen vanligen blir i förmögnare familjer.

På grund af hvad ofvan och i föregående motion anförts, få vi hemställa:

att Riksdagen ville *dels* hos Kungl. Maj:t an-
hålla om framläggande för Riksdagen snarast möjligt
af förslag till en reform af den kommunala rösträtten
byggd på grundvalen af allmän och lika rösträtt för
såväl män som kvinnor;

dels ock, intill dess dylikt förslag kan blifva
genomfördt, för sin del uti de delar af gällande kom-
munalförfattningar, i hvilka vid 1907 års riksdag be-
slötos tillägg och ändringar, antaga nedannämnda
förändringar:

Förordningen om kommunalstyrelse på landet.

4 §.

Medlem af en kommun på landet är en hvar, som där är mantals-
skrifven.

8 §.

En hvar välfrejdad svensk undersåte, som är medlem af en kommun, uppnått tjuguettt års ålder samt enligt § 57 är förbunden att erlægga skatt till kommunen och icke häftar för kommunalutskylder, som förfallit till betalning under sistförflutna kalenderåret, är berättigad att deltaga i komunalstämmans öfverläggningar och beslut. Enahanda rättighet tillkommer hvarje välfrejdad kvinna, som är medlem af en kommun, uppnått tjuguettt års ålder och är gift med välfrejdad till myndig ålder kommen svensk man, som är förbunden att erlægga kommunalskatt. Den, som står under förmynderskap, må ej utöfva rösträtt.

11 §.

Hvarje röstberättigad äger en röst.
Där — — — — — grunden.

Förordningen om kommunalstyrelse i stad.

3 §.

Medlem af stadskommun är en hvar, som där är mantalsskrifven.

9 §.

Enhvar välfrejdad svensk undersåte, som är medlem af en stadskommun, uppnått tjuguettt års ålder samt enligt § 57 är förbunden att erlægga skatt och icke häftar för stadsutskylder, som förfallit till betalning under sistförflutna kalenderåret, är berättigad att vid allmän rådstuga deltaga i öfverläggningar och beslut i alla de i staden rörande angelägenheter, hvilka icke enligt rikets grundlagar eller särskilda författningar äro vissa klasser af stadens medlemmar förbehållna. Enahanda rättighet tillkommer hvarje välfrejdad kvinna, som är medlem af en kommun, uppnått tjuguettt års ålder och är gift med välfrejdad till myndig ålder kommen svensk man, som är förbunden att erlægga kommunalskatt.

Den, som står under förmynderskap, må ej utöfva rösträtt.

12 §.

En hvar, som är röstberättigad vid allmän rådstuga, äger en röst.

Förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm.

2 §.

Medlem af kommunen är en hvar, som där är mantalsskrifven.

7 §.

En hvar välfrejdad svensk undersåte, som är medlem af kommunen, uppnått tjuguetå års ålder, samt enligt § 40 är förbunden att till kommunen erlägga skatt och icke häftar för stadsutskylder, som förfallit till betalning under sistförflutna kalenderåret, är berättigad att i val af stadsfullmäktige delta. Enahanda rättighet tillkommer hvarje välfrejdad kvinna, som är medlem af en kommun, uppnått tjuguetå års ålder och är gift med välfrejdad till myndig ålder kommen svensk man, som är förbunden att erlägga kommunalskatt.

Den, som står under förmynderskap, må ej utöfva rösträtt.

9 §.

Vid valet äger hvarje röstande en röst.

Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd.

6 §.

Vid omröstning följes på landet hvad för kommunalstämma och i stad hvad för allmän rådstuga stadgadt är i afseende på rösträtts utöfning och öfverlåtande på annan person.

Förordningen om landsting.

10 §.

För att kunna till landstingsman väljas erfordras att hafva uppnått tjugufem års ålder, vara inom länet boende och äga utöfva rösträtt inom det valdistrikt, för hvilket valet sker. Till landtdagsman kan ock väljas kvinna, gift eller ogift, som uppfyller därför stadgade betingelser.

24. § mom. 1.

Landstingsman eller suppleant äger i godtgörelse för inställelse vid landstingets möte åtnjuta dagtraktamente med sex kronor om dagen för den tid, som mötet varar och som oundgängligen åtgår till resan, fram och åter, äfvensom ersättning för själfva resekostnaden, beräknad efter skjutslega för en häst, där icke järnväg är att tillgå eller ångbåtslägenhet begagnas, men efter afgiften i andra klassens vagn på järnväg, där sådan finnes, och för en hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på ångfartyg, där resan såmedels sker.

Tillika hemställa vi att vederbörande utskott i händelse af bifall till denna framställning ville vidtaga den jämkning i formuleringen af andra paragrafen i kommunalförfattningarne, som blir en följd af ofvanstående förslag.

Stockholm den 26 januari 1908.

Carl Lindhagen. *Curt Wallis.* *Fr. Berglund.*
A. Thylander. *Edvard Wavrinsky.* *Lars G. Broomé.*
Knut Kjellberg. *Jacob Larsson.*